

Dział I: Mapa

1. Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- a) definiuje pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne, legenda mapy, wysokość względna i bezwzględna
- b) wymienia sfery ziemskie
- c) wskazuje na mapie półkule północną i południową, wschodnią i zachodnią
- d) wymienia elementy legendy na mapie.
- e) wskazuje na mapie poziomice;
- f) nazwa główne kierunki geograficzne
- g) wymienia kontynenty i oceany świata;
- h) wymienia jakie mogą być na Ziemi formy ukształtowania powierzchni;
- i) wymienia nazwiska wielkich odkrywców

2. Ocena dostateczna:

Uczeń:

- a) definiuje elementy środowiska przyrodniczego;
- b) podaje źródła wiedzy geograficznej
- c) wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe
- d) nazwa elementy mapy;
- e) wskazuje i nazywa umieszczone na mapie znaki z legendy;
- f) wymienia elementy krajobrazu
- g) oblicza wysokość względną z podanych informacji;
- h) odczytuje wartości poziomice;
- i) wskazuje na mapie główne kierunki geograficzne
- j) wskazuje na mapie kontynenty i oceany świata;
- k) określa czym są formy ukształtowania powierzchni

3. Ocena dobra:

Uczeń:

- a) wymienia elementy środowiska przyrodniczego
- b) definiuje pojęcia: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe
- c) stosuje legendę mapy do odczytywania informacji;
- d) wyjaśnia, do czego służy skala mapy;
- e) rozpoznaje na mapie składniki krajobrazu Polski
- f) odczytuje wysokość bezwzględną z rysunku poziomicego
- g) orientuje mapę okolic szkoły;
- h) wskazuje w terenie główne kierunki geograficzne na podstawie mapy
- i) omawia położenie kontynentów i oceanów na mapie i względem siebie;
- j) wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni

4. Ocena bardzo dobra:

Uczeń:

- a) wybiera z podanych i przyporządkowuje elementy środowiska przyrodniczego
- b) definiuje pojęcia: długość i szerokość geograficzną;
- c) opisuje cechy południków i równoleżników;

- d) odczytuje położenie punktów na mapie
- e) korzystając ze skali mapy oblicza odległości między wybranymi obiektami;
- f) korzystając ze znaków umownych, odczytuje informację z mapy fizycznej Polski
- g) odczytuje wysokość bezwzględną z rysunku poziomicowego i obliczyć wysokość względną wzniesienia;
- h) określa, na podstawie rysunku poziomicowego stromość stoku
- i) wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni na poszczególnych kontynentach;
- j) określa trasy pierwszych wypraw geograficznych

5. Ocena celująca:

Uczeń:

- a) podaje powiązania między elementami środowiska przyrodniczego i geograficznego
- b) odczytuje położenie obszaru;
- c) opracowuje trasę podróży, uwzględniając współrzędne geograficzne
- d) charakteryzuje dany obszar, wykorzystując użyte w legendzie znaki umowne;
- e) wykonuje pomiary na mapie i przeliczyć je, wykorzystując skalę;
- f) korzystając ze znaków umownych, odczytuje informację z map tematycznych Polski
- g) omawia ukształtowanie powierzchni na podstawie rysunku poziomicowego;
- h) porównuje elementy przedstawione na mapie z elementami zaobserwowanymi w terenie
- i) wskazuje nazwa wielkie krainy geograficzne dla poszczególnych kontynentów;
- j) wskazuje granice między kontynentami;
- k) porównuje ukształtowanie kontynentów między sobą

Dział II: Krajobrazy Polski

1. Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- a) wyjaśnia znaczenie terminu krajobraz
- b) wymienia składniki krajobrazu
- c) wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy
- d) wymienia pasy rzeźby terenu Polski
- e) wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie
- f) wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego
- g) wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim
- h) wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego
- i) wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie
- j) odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim
- k) wskazuje na mapie pas Nizin
- l) Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką
- m) wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką
- n) wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej
- o) podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy
- p) określa położenie Warszawy na mapie Polski
- q) wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy
- r) wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską
- s) wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej
- t) wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską
- u) wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej
- v) określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- w) podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej
- x) podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej
- y) określa na podstawie mapy położenie Tatr
- z) wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie

2. Ocena dostateczna:

Uczeń:

- a) podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym
- b) określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski
- c) przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji
- d) omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego
- e) wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego
- f) przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej
- g) wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej
- h) opisuje cechy krajobrazu wielkomięskiego
- i) wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej
- j) przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej
- k) omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji
- l) wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- m) wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr
- n) wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- o) omawia cechy pogody w górach
- p) wymienia atrakcje turystyczne Tatr

3. Ocena dobra:

Uczeń:

- a) charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce
- b) opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu
- c) opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz
- d) przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim
- e) opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego
- f) przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy
- g) omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej
- h) przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy
- i) omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej
- j) charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej
- k) omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych
- l) charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej
- m) charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- n) opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach
- o) opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala

4. Ocena bardzo dobra:

Uczeń:

- a) dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania
- b) porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach
- c) wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne
- d) wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie
- e) wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim
- f) charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej
- g) opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy
- h) omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki
- i) opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej
- j) opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej

- k) charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd
- l) przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich
- m) opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr

5. Ocena celująca:

Uczeń:

- a) proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy
- b) prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły
- c) przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy
- d) analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej
- e) planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie
- f) przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka
- g) analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej
- h) przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd
- i) wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr

Dział III: Krajobrazy świata

1. Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- a) wyjaśnia znaczenie terminu pogoda
- b) wymienia składniki pogody
- c) wyjaśnia znaczenie terminu klimat
- d) wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi
- e) wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi
- f) wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej
- g) podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji
- h) rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych
- i) wyjaśnia znaczenie terminów: sawanna, step
- j) wskazuje na mapie strefy sawann i stepów
- k) wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów
- l) wyjaśnia znaczenie terminu pustynia
- m) wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych
- n) rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych
- o) wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich
- p) wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym
- q) rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej
- r) wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej
- s) wyjaśnia znaczenie terminów: tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina
- t) wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry
- u) rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry
- v) wskazuje na mapie Himalaje
- w) wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt

2. Ocena dostateczna:

Uczeń:

- a) wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem
- b) odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu
- c) wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej

- d) omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych
- e) omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej
- f) wyjaśnia znaczenie terminów: preria, pampa
- g) omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów
- h) opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych
- i) wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego
- j) wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego
- k) wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry
- l) wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje
- m) charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach
- n) opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach

3. Ocena dobra:

Uczeń:

- a) wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza
- b) wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów
- c) porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym
- d) wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych
- e) przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej
- f) charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego
- g) charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów
- h) omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych
- i) omawia rzeźbę terenu pustyń gorących
- j) omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego
- k) charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry
- l) charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach

4. Ocena bardzo dobra:

Uczeń:

- a) oblicza średnią roczną temperaturę powietrza
- b) oblicza różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku
- c) oblicza roczną sumę opadów
- d) prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych
- e) porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów
- f) omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych
- g) prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej
- h) porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry
- i) analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności

5. Ocena celująca:

Uczeń:

- a) przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych
- b) omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi
- c) porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt
- d) analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu

- e) przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych
- f) opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej
- g) porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach